

Aan het gemeentebestuur van Ede

Hoenderloo, 7 december 2021

Betreft: Bezwaarschrift de Kop van Deelen

Geachte dames en heren,

Onderstaand vindt u het bezwaar van de Vereniging Hoenderloo's Belang, de vereniging van inwoners van Hoenderloo.

In dit bezwaarschrift geven wij uiting aan de gevoelens die wij hebben geïnventariseerd bij onze leden, de inwoners van heel Hoenderloo. Die gevoelens lopen kwa soort argumenten wat uiteen, maar zijn in overgrote mate afwijzend en leiden dus op een aantal punten tot het maken van bezwaar.

1 Drogredenen over deze doelgroep

Uit de toelichtingen van het gemeentebestuur, Rosewood en het COA komt toch vooral de wens naar voren om eerst tien jaar een verdienmodel voor een maximaal aantal tijdelijke bewoners te ontwikkelen, voordat er een omslag naar een luxe maatschappelijke bestemming zoals wonen en zorg voor vermogende ouderen kan worden ontwikkeld. Vanuit de gemeente Ede worden zelfs humanitaire argumenten van stal gehaald: gesproken wordt over mensen in nood. Deze argumenten zijn helaas alle te ontkrachten: in de eerste plaats is op dit moment (en zelfs al geruime tijd) overal in Nederland sprake van een grote behoefte aan complexen waar wonen en zorg worden gecombineerd, dus de reden dat dit nog minstens tien jaar moet wachten om tot ontwikkeling te komen, is een regelrechte drogreden. En de medemenselijkheid van de Gemeente Ede zien wij ook als een drogreden, immers Ede voldoet aan de afspraken die regionaal zijn gemaakt over de taakstellingen rond de opvang van asielzoekers. En door een gebrek aan fatsoenlijke woonruimte voor mensen die na een asielprocedure welkom zijn in Nederland, laten overheden deze mensen werkelijk jarenlang verpauperen in stapelbedden in AZC's. Deze kwetsbare groep mensen wegstoppen in een aantal voorheen militaire gebouwen in het niets, kent weinig tot geen menselijkheid, zie ook hieronder. De gemeente kiest via het COA hier voor de gemakkelijke weg door statushouders "tijdelijk" te huisvesten, in plaats van haast te maken met de definitieve huisvesting van deze mensen, die welkom zijn in ons land. Het is algemeen bekend dat

de extra opvangplaatsen die in Nederland nodig zijn voor de opvang van vluchtelingen, niet eens nodig zouden zijn als gemeenten, waaronder dus ook Ede, aan de verplichting zouden voldoen om definitieve huisvesting voor deze mensen te regelen. Ons bezwaar richt zich derhalve ook op het ontbreken van deze notie in de vergunning, inclusief aanpak, van dit onderliggende probleem voor statushouders. Hierdoor wordt de tijdelijke basis waarover wordt gesproken, door toedoen van de gemeente een vrijblijvend voornemen.

Voor wat betreft de arbeidsmigranten wordt als argument gebruikt dat deze werkzaam zijn in de regio Food-Valley. De grote werkgelegenheidsconcentratie in Food-Valley bevinden zich gemiddeld 35 kilometer van de Kop van Deelen, en in de regio zijn ruim voldoende huisvestingslocaties te vinden cq te ontwikkelen waar arbeidsmigranten juist niet als geïsoleerde groep, maar vooral als deel van de Nederlandse samenleving met voldoende instrumenten voor sociale controle kunnen wonen. Bovendien ligt de Kop van Deelen niet eens in Food-Valley, maar toch echt op de Veluwe. Ons bezwaar richt zich hier op een foutieve redenering, die erop neer komt dat voor de huisvesting van arbeidsmigranten in de regio, een oplossing buiten de regio wordt gezocht. Het feit dat de Kop van Deelen deel uit maakt van de gemeente Ede, doet hier niets aan af.

2 Sociale isolatie

De plannen voor het "tijdelijk" van 400 arbeidsmigranten en 200 statushouders of mensen die door u worden aangeduid als evident kansrijke asielzoekers worden in Hoenderloo beschouwd als een vorm van sociale isolatie die zeer onwenselijk is, gezien de ligging van de Kop van Deelen. Er zijn geen voorzieningen, er is geen openbaar vervoer, geen fietspaden, wandelpaden en geen verlichting langs de openbare weg. Zo het al de vraag is of de Kop van Deelen überhaupt een geschikte woonlocatie zou zijn, geldt dat beslist niet voor mensen die de taal niet spreken en een grote groep mensen die welkom zijn in ons land en veel meer gebaat zouden zijn bij tijdelijke huisvesting middenin de samenleving. Wat dit laatste betreft worden deze argumenten door het gemeentebestuur gebagatelliseerd met de opmerking dat men uren beschikbaar heeft voor bijbrengen van de Nederlandse taal, verkeersregels en fietsvaardigheden. Omdat de sociale isolatie voor een groep van 600 mensen in hun vrije tijd (en 200 daarvan hebben niets anders) onvermijdelijk leidt tot spanningen onderling maar ook druk op de directe omgeving, de natuur, Schaarsbergen, Hoenderloo, Hoog-Baarlo en Deelen is deze plankeuze verwerpelijk.

3 Druk op Hoenderloo

Hoenderloo ligt als dorp het dichtst bij de Kop van Deelen. De komst van 600 bewoners daar, geeft evident druk op Hoenderloo waar op geen enkele wijze rekening mee blijkt te zijn gehouden. Het gemeentebestuur weigert om contact te zoeken met de bewoners van Hoenderloo die niet in het Edese deel van het dorp (een relatief zeer klein deel van Hoenderloo) wonen. Op het allerlaatste moment is de afgelopen zomer de dorpsraad oftewel de Vereniging Hoenderloo's Belang benaderd in de naïeve verwachting dat daarmee heel Hoenderloo wel gecovered zou zijn. Dat laatste klopt alleen voor het feit

dat in heel Hoenderloo door ons de opvattingen over de plannen van Ede zijn opgehaald, maar de Vereniging Hoenderloo's Belang is niet de spreekbuis van de gemeente Ede, dus ook niet de boodschapper van deze plannen. Wij geven uitsluitend stem aan de opvattingen van onze dorpsbewoners, inclusief die van Hoog-Baarlo en de directe omgeving van de Kop van Deelen, en die zijn voor de overgrote meerderheid om meerdere redenen uitgesproken tegenstander.

Dat ook op een andere manier zorgvuldig naar de druk van nieuwe ontwikkelingen op Hoenderloo wordt gekeken, blijkt uit het volgende. Recent is een terrein van 75 ha in Hoenderloo, eveneens tot eind 2020 in bezit van de (jeugd-)zorginstelling Pluryn, verkocht aan een ontwikkelaar. De gemeente Apeldoorn, waartoe dit deel van Hoenderloo behoort, is meteen met een grote groep mensen begonnen met de opstelling van een ruimtelijk ontwikkelingskader, nadat zij de inwoners van het dorp zo goed mogelijk hierover heeft gehoord. In dat ruimtelijk ontwikkelingskader wordt gesproken van wenselijke en onwenselijke ontwikkelingen. Als onwenselijk is hier expliciet de vestiging van arbeidsmigranten en van asielzoekers genoemd, met als argument dat dit teveel druk geeft op het toeristische karakter van het dorp en dat bovendien de afstand tot voorzieningen veel te groot is. Als dit voor het dorp Hoenderloo al geldt, hoe kan het dat de buurgemeente Ede tot op heden blind en doof is voor deze argumenten als het om de Kop van Deelen gaat? Dit is niet alleen een gotspe, maar vooral het totaal negeren van opvattingen van mede-overheden. Het verdient echt aanbeveling om hier beter rekening mee te houden. Ede eet van twee walletjes: de regio Food-Valley en de Veluwe. Je kunt niet koketteren met de Veluwe en tegelijk hopen dat je economisch beter wordt van Food-Valley, zonder grondige collegiale afstemming met Apeldoorn, Arnhem en de provincie Gelderland. Wat dit laatste betreft lijkt de gemeente Ede zich overigens te verschuilen achter het niet hoeven te overleggen over tijdelijke ontwikkelingen, maar dat maakt het oncollegiale opportunisme niet minder schrijnend. Ons bezwaar richt zich dan ook op het volgende: er is weliswaar overleg met buurgemeenten, maar daaruit blijkt niet op welke wijze en over welke onderwerpen afstemming plaatsvindt, noch daargelaten op welke manier gevreesde overlasteffecten (druk op Hoenderloo) is geregeld in de afgegeven vergunning. Wij bevelen u ernstig aan om daarover een goed monitoringssysteem in te richten, inclusief bepalingen die regelen wanneer ingrijpen noodzakelijk is. In plaats daarvan beperkt de vergunning zich op wat er op het terrein zelf gebeurt, niet daarbuiten.

4 Verkeer

De Kop van Deelen is uitsluitend te bereiken via de provinciale weg N804. Deze weg kent geen verlichting, er wordt vaak veel harder gereden dan is toegestaan, er zijn geen fietspaden of voetpaden en er is geen openbaar vervoer. In het verleden, toen er ook een tijdelijk AZC op de Kop van Deelen was gevestigd, vonden er geregeld ongevallen plaats op de weg, waarbij de tijdelijke bewoners betrokken waren. Dit gegeven is niet aantoonbaar meegewogen, laat staan maatregelen die de kans op ongevallen verkleinen (behalve dan natuurlijk het geven van fietsles). Niettemin is de locatie zonder aanvullende verkeersmaatregelen verre van ideaal.

De afgelopen tien jaar is mede door toedoen van Hoenderloo's Belang serieus studie gedaan naar een veilige en vrij liggende fietsverbinding tussen de verblijfsrecreatie in Hoenderloo en de toeristische attracties in Arnhem, zoals het Openluchtmuseum en Burgers' Bush. Vrijwel alle terreineigenaren en betrokken overheden bleken bereid om hier serieus werk van te maken. De plannen zijn om onduidelijke redenen weer in stoffige laden verdwenen, maar de instanties die zich momenteel bezighouden met recreatiezonering op de Veluwe blijken toch gevoelig voor dit plan. Niettemin veinst de gemeente Ede van niets te weten en lijkt men slechts bereid om "aan de provincie te vragen" om een bushalte te maken. Dit is toch wel een hele minimale inspanning die geen recht doet aan het verkeer en de verkeersdeelnemers ter plaatse.

Tijdens de informatiebijeenkomsten voor direct omwonenden is aangegeven dat de arbeidsmigranten met bussen worden vervoerd, evenals de schoolgaande statushouders. In totaal zou het om dertig busjes per dag gaan, die twee maal per dag ('s ochtends en 's avonds) de Kop van Deelen zouden aandoen. Een simpele rekensom leert dat dit slechts een deel van het gegenereerde verkeer zal zijn, omdat veel arbeidsmigranten ook met eigen vervoer gaan, busvervoer van leerlingen naar verwachting naar veel meer dan één school nodig zullen zijn, en mogelijk ook in verschillende plaatsen (Ede, Arnhem, Apeldoorn) en op verschillende tijden. Daarnaast is ook geen rekening gehouden met de vele bezoekers die op de Kop van Deelen te verwachten zijn. Kortom: de verkeerseffecten zijn gebrekkig en zeer gedeeltelijk theoretisch aangegeven alsof de Kop van Deelen een gevangenis zou zijn. Het is dringend nodig om voor een bevolkingsconcentratie van 600 mensen een serieuze berekening te maken van de verkeerseffecten, voor collectief en voor individueel vervoer, voor voetgangers en voor fietsers. De bijlage bij de vergunning die beschrijft waar de verkeersgegevens op zijn gebaseerd, vertoont grote gebreken. Wij hebben bezwaar tegen het ongeregelde en theoretische karakter hiervan. Bovendien is de verkeersberekening fout: er wordt door creatief rekenwerk aangenomen dat de toekomst minder verkeersbewegingen genereert dan nu. Dat is feitelijk onjuist, omdat er sinds twee jaar geen verkeer van en naar het complex plaatsvindt. Wij dringen er met nadruk op aan dat de gemeente ten behoeve van de vestiging van een dergelijk groot aantal mensen zich aantoonbaar inspant voor het regelen van openbaar vervoer en veilige (fiets-)verbindingen en waar nodig openbare verlichting. Voor wat betreft de verkeersgegevens verzoeken wij u om meetmomenten voor alle verkeerssoorten in te bouwen, inclusief de omstandigheden en momenten waarop interventies nodig zijn.

5 Natuur

Op de Veluwe is de natuur een dwingende factor voor iedere ontwikkeling. De Kop van Deelen is daar geen uitzondering op, het ligt immers middenin een Natura-2000 gebied. De effecten van 600 extra bewoners op de natuur zijn niet onderzocht. Wel merkwaardig nu steeds vaker blijkt hoe kwetsbaar de Veluwse natuur is voor verzuring en verstoring (zie ook verderop), terwijl in dit gebied sprake is van het zeldzame voorkomen van kwetsbare flora en fauna, waaronder een aantal bijzondere vogelsoorten. Dat geldt niet alleen voor de omgeving van de Kop van Deelen, maar ook voor het terrein zelf. Tot op heden is daar volledig aan voorbij gegaan. Het is dringend nodig om voor de definitieve

besluitvorming een volwaardige analyse te maken van het voorkomen van kwetsbare natuur op het terrein en de omgeving. Op provinciale kaarten wordt het terrein aangeduid als Groene ontwikkelingszone, waarbij het kader is dat grootschalige nieuwe ontwikkelingen moeten leiden tot een substantiële versterking van de kernkwaliteiten van die zone zelf. Dat is in de stukken van Ede niet terug te vinden. Dat vinden wij een belangrijke omissie.

In Hoenderloo zelf kan geen huis worden gebouwd of verbouwd zonder soms jarenlange studie op mogelijk negatieve effecten op de natuur en dwingende compenserende maatregelen (en bijbehorende afdrachten), op de Kop van Deelen wel? Ook hier zien wij dat een aantal drogredenen als ontwijking wordt gebruikt:

- De voorziening zou tijdelijk zijn, dan hoeft een stringente natuurtoets niet. Als dat zo zou zijn, zijn er op korte termijn veel aanvragen voor de bouw van tijdelijke woningen te verwachten (!)
- Het aantal bewoners wijkt niet af van het verleden, dus is extra toetsing niet nodig. Dit klopt in het geheel niet: in de tijd van Pluryn (tot medio 2020) waren er niet meer dan 125 bewoners en maximaal 100 begeleiders, samen 225. Dat is ongeveer een factor 3 minder, als naast de bewoners ook de begeleidende ondersteuners en docenten worden gerekend.
- Wij pleiten ervoor dat in de vergunning en de onderbouwing daarvan een realistischer beeld wordt gehanteerd, inclusief de stikstofeffecten van het verwachte extra verkeer.

5 Milieu

Stikstofemissie is de allesbepalende rem op vrijwel iedere ontwikkeling op de Veluwe. In de door ons opgevraagde stukken met betrekking hebben wij een memo van RHO-adviseurs gevonden. Op basis van statistieken, algemene studies en gededuceerde aannames komt RHO adviseurs tot een stikstofemissie van 0, dus er is ogenschijnlijk niets aan de hand. Voor de onderbouwing daarvan wordt verwezen naar een aantal bijlagen met meer exacte berekeningen, maar die zijn achtergehouden. Dat leidt onmiddellijk naar de constatering dat kennelijk naar een 0-resultaat is toegerekend om zo een echte en exacte stikstoftoets te voorkomen. Dit is ongeloofwaardig. In de eerste plaats omdat in de aannames van RHO geheel andere verkeerscijfers worden gebruikt dan aan de omwonenden is verteld, anderzijds omdat geen enkel cijfer verder verifieerbaar is gemaakt door de gemeente Ede. Verder is inmiddels bekend dat een groot deel van de stikstofdeposities nota bene uit de regio Food-Valley afkomstig is. Die stikstof waait echt niet om de Kop van Deelen heen; het zou van serieuze effectenstudie getuigen als onderbouwingen ook openbaar worden gemaakt en bovendien studie zou worden gemaakt van de mogelijkheden die functiewijziging van de locatie heeft om de stikstofdepositie juist te verminderen. Het vervangen van de riolering op het naastgelegen militaire terrein aan de Koningsweg heeft drie jaar vertraging opgelopen voordat duidelijk was hoe het stikstofprobleem hier kon worden opgelost. Voor het overige verwijzen wij naar wat hierboven al bij verkeer is beschreven.

6 Veiligheid

In de onderbouwende stukken die de gemeente Ede heeft verstrekt wordt op het punt van veiligheid slechts verwezen naar de aanwezigheid van risico-bronnen die de externe veiligheid in gevaar zouden kunnen brengen. Die zijn er niet, dus er is geen probleem, zo wordt gesteld.

Waar in het geheel geen rekening mee is gehouden is van de veiligheid zoals die wordt ervaren in Hoenderloo. Wij hebben nogal wat signalen ontvangen van mensen die zich met de komst van zoveel mensen die geen enkele binding met hun omgeving hebben, onveilig zullen gaan voelen. Wij hebben die gevoelens ook overgebracht tijdens de bijeenkomsten voor direct omwonenden. De reactie van gemeente, Rosewood en COA was dat men de veiligheid op het terrein gaat waarborgen met permanente bewaking aan de poort, inclusief een registratie voor iedereen die het terrein op komt cq verlaat. Alles wat daarbuiten gebeurt, is een zaak voor de politie en andere hulpdiensten. Een aantal van de mensen die wat dichterbij de Kop van Deelen woont, weet nog zeer goed welke overlast zij hebben ervaren door het dealen van drugs, prostitutie en overlast in de natuur en in particuliere tuinen, toen er van 1996 tot 2001 ook al een tijdelijk AZC op de Kop van Deelen was gevestigd.

Hier zit een majeur probleem, omdat de politie en hulpdiensten vanuit Ede geen rol hebben, dat ligt immers veel te ver weg. De politie in Hoenderloo maakt deel uit van Apeldoorn, en bestaat concreet uit een wijkagent die slechts een deel van de tijd voor Hoenderloo beschikbaar heeft. Uitbreiding van het aandachtsgebied met 600 nieuwe bewoners op de Kop van Deelen of in de directe omgeving daarvan, is niet voorzien. Navraag leert ons dat dit ook niet het geval gaat zijn, hetgeen betekent dat het "bij ongeregelde heden belt u de politie" eigenlijk een loze uitspraak is. Dat is onverantwoord. Min of meer hetzelfde geldt voor de brandweer. Hoenderloo is het meest dichtbij, daar is de vrijwillige brandweer. In geval van brand komt er dus een klein dorp bij dat door de vrijwillige brandweer als eerste zou moeten worden bediend. Wij hebben nu al signalen in ons dorp dat dit nogal demotiverend werkt naar de vrijwillige brandweer zelf en pleiten er dus voor dat deze vorm van veiligheid veel grondiger wordt aangepakt dan vertrouwen op oude systemen die hier niet op zijn gedimensioneerd. Aan deze effecten is tot dusverre geen enkele aandacht besteed.

Wij hebben ook aan het gemeentebestuur van Arnhem, destijds juist vanwege de beheersing van de veiligheid verklaard tegenstander van de komst van een AZC naar de Kop van Deelen, gevraagd wat zij van de huidige plannen vinden en zijn nog in afwachting van een reactie.

7 Afsluitend: het bestemmingsplanproces en de toekomst

Wij hebben de indruk gekregen dat het gemeentebestuur van Ede naar de realisering van de voorgenomen plannen toe werkt. Eerst alleen maar arbeidsmigranten, later nog eens 200 statushouders daar bovenop: allemaal prima ontwikkelingen volgens de gemeente. In de analyses is ogenschijnlijk gewerkt volgens de methodiek: grote stappen, gauw thuis. Werkelijke details worden niet openbaar gemaakt. En enige zorgvuldigheid naar de bezorgde inwoners van Hoenderloo beperkt zich uitsluitend tot de bewoners die in het Edese deel van Hoenderloo wonen. Men doet zijn best om de direct omwonenden gerust te stellen, maar bereikt dat er een groeiend gevoel ontstaat van het bagatelliseren van

veel oprechte zorgen. Wij bepleiten dan ook een actieve communicatieparagraaf in de vergunning, waar zowel de gemeente als de gebruikende instellingen op de Kop van Deelen zich aan zullen houden, en dat zich niet beperkt tot alleen het Edese deel van Hoenderloo.

Er zijn best alternatieven denkbaar voor de invulling van de Kop van Deelen. Die leveren misschien wat minder miljoenen op, maar voorzien al snel beter in de behoefte die in de regio leeft: het versterken van de woonfunctie voor de regio zelf, en dan met name jongeren. Ook dat zal wellicht niet gemakkelijk zijn in een aantal monumentale gebouwen die door de Nazis zijn gebouwd, maar dat is beslist niet onmogelijk. Sterker nog: ook buiten Hoenderloo is er een sterke behoefte aan dit soort voorzieningen, al dan niet collectief, waarvoor een redelijk aantal geïnteresseerde organisaties bestaat. Wij zijn dan ook eventueel men hen van harte bereid om daarover in gesprek te gaan, als straks na alle bezwaren en beroepen gaat blijken dat het proppen het maximale aantal mensen in monumenten in het niets, misschien niet het beste plan van de gemeente Ede is. Daarom sluiten wij ons bezwaar af met de aanbeveling dat deel van de vergunning ook een indicatie moet bevatten van het proces dat leidt tot wijziging van het bestemmingsplan voor de Kop van Deelen, inclusief eventuele sancties bij het uitblijven daarvan. Een tijdelijke vergunning is een voorwaardelijke, dus als de nieuwe eigenaar meent wat hij stelt, is het niet vreemd om aan de vergunning ook dit soort voorwaarden te stellen.

Hoogachtend,
Het bestuur van de Vereniging Hoenderloo's Belang,

J.W. Ludwig, voorzitter